

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ

Դարեր շարունակ հայ ազգը, կանգնելով դժուարություններու, պատերազմի ու ոչնչացման դիմաց, գտած է փրկութեան իր ճանապարհը. բացի գեղքէն՝ հաւատք, միտք եւ գրիչ:

387 թուականին Հայաստան երկու մասի բաժնուած ըլլալով, դիմագրաւեց կրօնական հարցը: Տակաւին 301 թուականին, երբ քրիստոնէութիւնը ընդունուած էր որպէս պետական կրօնք, հայ ժողովուրդը կը գրէր ու կարդար յունարէն եւ ասորերէն լեզուներով: Հետեւաբար, շատերը դժուարութիւն կ'ունենային Սուրբ Գիրքը հասկնալու:

Մերոպ Մաշտոց իր աշակերտներուն հետ ճամբայ ինկաւ Եդեսիա քաղաքը, ուսումնասիրելու օտարալեզու մատեանները, այնուհետեւ՝ ան իր օգնականներուն հետ միասին իջաւ Սամոսատ քաղաքը: Ապա, ձեռնարկեց թարգմանութիւն ընելու իր երկու աշակերտներուն հետ, որոնցմէ առաջինը Յովնան կը կոչուէր, իսկ երկրորդը՝ Յովսէփ:

Ահա այս պայմաններուն մէջ էր, որ 405 թուականին Ս. Մերոպ վարդապետը, Սահակ Պարթեւ կաթողիկոսի օգնութեամբ եւ Վռամշապուհ թագաւորին աջակցութեամբ, հայոց գիրքը ստեղծեց, այնուհետեւ Աստուածաշունչը հայերէնի թարգմանուեցաւ:

Սուրբ գիրքի թարգմանութիւնը սկսաւ Սողոմոնի առակներէն, որ ճիշդ սկիզբէն կը յանձնարարէ իմաստութեան ծանօթ ըլլալ ու կ'ըսէ.

«ՃԱՆԱԶԵԼ ԶԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԻՐԱՏ, ԻՄԱՆԱԼ ԶԲԱՆՍ ԶԱՆՃԱՐՈՅ»
(Ճանչնալ իմաստութիւնն ու իրատը, իմանալ հանճարի խօսքերը):

Սուրբ գիրքի թարգմանութիւնը սկսաւ Սողոմոնի առակներէն, որ ճիշդ սկիզբէն կը յանձնարարէ իմաստութեան ծանօթ ըլլալ ու կ'ըսէ.

«ՃԱՆԱԶԵԼ ԶԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԻՐԱՏ, ԻՄԱՆԱԼ ԶԲԱՆՍ ԶԱՆՃԱՐՈՅ»

(Ճանչնալ իմաստութիւնն ու իրատը, իմանալ հանճարի խօսքերը):

ԹԻՒԵ ՊԱՏՐԱՍՏԵՅՈՒՆ՝ ՄԱՐՄՈՒՆԻ ԱՇՈՏԵԱՆ, ՇԱՀՐԱՆԻՆԻ, ՆԿԱՐԱՍԱՐԻՆԻՆ՝ ՈՒՅՅՈՒ ԲԵՐՈՇԵՆՆ

Բառերը ճիշդ տեղերը դնելով, նախադասութիւնը վերակազմէ՛:

- պիտի տօնէ իր Վանին տարեդարձը
..... :
- ան իր հրաւիրած է ընկերները բոլոր
..... :

ԾԻԾԱՂ

Ուսուցիչը կը հարցնէ.

- Աբրահա՛մ, Այբուբենը լաւ սորվա՞ծ ես:
- Այո՛, շատ լաւ գիտեմ:
- Ըսէ՛ նայիմ, ո՞ր տառը կը յաջորդէ «Ա» տառին:
- Մնացած բոլորը ...

ՏԱՂ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵՉՈՒՆ

Վահան Թէքեան

Քե՛զ, Հայ Լեզո՛ւ, կը սիրեմ մրգաստանի մը նման...
Մեր անցեալին թանձրախիտ ստուերներուն մէջ կարծես
Մէյ-մէկ պտուղ՝ քու բոլոր բառերդ ինձի կ'երեւան,
Որոնց մէջէն կը քալեմ ու կը քաղեմ զանոնք ես:

Մրգաստանի մը նման կը սիրեմ քեզ, Հայ Լեզո՛ւ...
Մեր հայրենի պալատն, պարտեզներէն մնացորդ՝
Դալարագեղ դուն պուրա՛կ, որ դիմացար դարերու
Եւ կը մնաս միշտ առոյգ, հին աւիշով կենսայորդ:

Ծառերուդ մէջ հովանուտ կ'երթամ խիւղով մ'անսահման,
Արմատներուդ, ճիւղերուդ վրայ նայելով հիացիկ,
Չարմանալով, թէ ի՛նչպէս դուն մնացիր, երբ սաստիկ
Քամին քու շուրջդ փչեց եւ տապալեց ամեն բան:

Մէյ-մէկ պտուղ գոյնզգոյն բոլոր բառերդ ահա,
Հիւթեղ բառերդ, զոր որքան հասունցուցին արեւներ,
Բառե՛րդ, որոնք այս պահուս շրթանցս վրայ եմ բռներ,
Բառե՛րդ, որ քիմքս կ'օծեն եւ կը սփոփեն սիրտս հիմա...:

ՓԻՆՈՔԻՈՅԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

Մինչ կոյր փիսոս եւ կաղ աղուեսը այս սուտ խօսքերով կ'ուզէին համոզել Փինոքիօս, ծառի մը ճեղքէն բզեզ մը պոռաց Փինոքիոյին.

Մի՛ խաբուիր այդ կեղծաւորներէն, տունդ վերադարձի՛ր: Վարպետ Աստոն շատ նեղուած է երկար բացակայութեանդ պատճառով: Դուն պետք է լաւ երիտասարդ մը ըլլաս:

Սակայն Փինոքիօս մտիկ չըրաւ բզեզին խօսքերուն: Ան կ'ուզէր շուտ հարստանալ: Ուստի՝ կոյր փիսոյին եւ կաղ աղուեսին ճամբայէն սկսաւ յառաջանալ: Մութը սկսած էր իջնել: Փինոքիօս վախցաւ: Տերեւի պէս դողողաց:

Երեւակայեցէ՛ք որքան վախցաւ Փինոքիօս, որ երբ լսեց կոյր փիսոյին եւ կաղ աղուեսին ոտքի ձայները, խորհեցաւ թէ երկու արջեր կը վազեն իր ետեւէն: Սակայն փիսոս ու աղուեսը աւելի արագ վազեցին, բռնեցին զայն, ու ոսկիները առին անոր ձեռքէն:

Խեղճ Փինոքիօ...

Ան ճամբան հանդիպեցաւ իր դպրոցի չար ընկերներէն մէկուն: Այս չար ընկերը նաեւ ծոյլ էր, Փինոքիոյին պէս դպրոցէն փախած էր: Երկուքով որոշեցին աճապարարներու քաղաքը երթալ: Սպասեցին տասներկու իշուկով քալող կառքին, որ դպրոցի օրերուն իրենց պէս ծոյլերը հոն կը տանէր:

Աճապարարներու քաղաքը շատ գեղեցիկ էր: Սկիզբը Փինոքիօս շատ ուրախացաւ: Ամէն տեղ խաղալիք կար, ամէն տեղ՝ ուրախութիւն: Սակայն այս երջանկութիւնը երկար չտեւեց: Իրիկուն մը, երբ Փինոքիօս երեսը լուալու համար տաշտի մը վրայ ծռեցաւ, տեսաւ որ ականջները իշուկի ականջ եղեր են:

Վերջը, իշու պոչ մըն ալ աւելցաւ ու վերջապէս ան վերածուեցաւ իշուկի: Աճապարարները զինք մղեցին որ օղակի մը մէջէն ցատկէ, բայց իշուկ Փինոքիօս չկրցաւ, գետին ինկաւ ու մարեցաւ:

Հտպիտները զինք բժիշկի տարին, բժիշկը գործողութիւն ըրաւ ու Փինոքիօս առողջացաւ:

Այս երկար արկածներէն եւ իշուկ ըլլալէն ետք, Փինոքիօս խորհեցաւ, որ ծուլութիւնը գէշ վախճան ունի: Դպրոցէն փախչիլն ալ վտանգաւոր է, փողոցային կեանքն ալ՝ անտանելի:

Ատկէ վերջ, Փինոքիօս ապրեցաւ Վարպետ Աստոնին քով, որպէս բարի, հնազանդ եւ աշխատասէր տղայ մը:

Փինոքիօս այլեւս շա՛տ փոխուած էր...

(Վերջ)

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

Հայոց գիրերը ստեղծողը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց, ծնած է 361 թուականին, Տարսն գաւառի Հացեկաց գիւղը: Ան Վարդան անունով երանելի մարդու մը որդին էր: Տիրապետած էր յունարէն, պարսկերէն, ասորերէն եւ վրացերէն լեզուներուն:

Մօտ 404 թուականին Միջագետքէն բերուած Դանիէլեան նշագիրներով, կատարած էր թարգմանական եւ ուսուցողական առաջին փորձերը: Այդ ժամանակ ստացած էր վարդապետի (ուսուցիչի) տիտղոս:

Մօտ 420-422-ին մեկնած էր Կոստանդնուպոլիս, հանդիպելով կայսր Թեոդոս Բ-ի հետ, որմէ ետք հայկական դպրոցներ բացել էր Մեծ Հայքի գաւառներուն մէջ:

405 թուականին, ան Սահակ Պարթեւ կաթողիկոսի օգնութեամբ եւ Վռամշապուհ թագաւորին աջակցութեամբ հայոց գիրերը ստեղծեց:

Ան իր կեանքին վերջին տարիներուն գրած է հոգեւոր շարականներ եւ կրօնական - փիլիսոփայական երկեր:

Մահացած է 440 թուականին եւ թաղուած՝ Օշական գիւղին մէջ:

ԿՈՐԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Կորիւն վարդապետ եղած է Մեսրոպ Մաշտոցի առաջին աշակերտներէն մէկը եւ մասնակից՝ Գիրերու Գիւտին ու թարգմանական աշխատանքներուն:

Յունական դպրութեան մէջ հմտանալու համար կը դրկուի Կ. Պոլիս: Հայաստան վերադառնալէն ետք եղած է ուսուցիչ, քարոզիչ ու թարգմանիչ:

Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի աշակերտները, մանաւանդ Յովսէփ կաթողիկոսը, զինք մղած են, որ գրէ իրենց ուսուցիչին վարքը եւ Գիրերու Գիւտին պատմութիւնը: «Վարք Մաշտոցի» գիրքը հայերէնով գրուած առաջին պատմական ինքնագիր գործն է, գրուած՝ 443 թուականին:

Կորիւն կոչուած է Սքանչելի:

